KAMMARRÄTTEN I SUNDSVALL

DOM

2017-06-19
Meddelad i Sundsvall

Mål nr 35-17

KLAGANDE
Socialnämnden i Bodens kommun
961 86 Boden

MOTPART
[redacted]

Ombud: Advokat Adam Grabavac
C J Advokatbyrå AB
Cardellgatan 1
114 36 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Luleås dom den 22 december 2016 i mål nr 992-16, se bilaga A

SAKEN
Ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans

---

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår yrkandet om att yttrande ska inhämtas från Datainspektionen.

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer Socialnämnden i Bodens kommuns beslut den 17 maj 2016.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 714 851 21 Sundsvall	Södra Tjärngatan 2	060-18 66 00 **E-post**: kammarrattenisundsvall@dom.se www.kammarrattenisundsvall.se	060-18 66 52	måndag – fredag 08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Bodens kommun yrkar att kammarrätten fastställer nämndens beslut den 17 maj 2016 som är ett omprövningsbeslut av nämndens beslut den 12 april 2016 (se s. 2 i förvaltningsrättens dom)

Nämnden anför i huvudsak följande till stöd för sin talan. Frågan i rättsfallet HFD 2016 ref. 87 var, liksom i förevarande, vilken redovisning av kostnader som kommunen har rätt att kräva vid beslut om ekonomiskt stöd för personlig assistans. Utifrån vad Högsta förvaltningsdomstolen anger i domen saknas skäl att ifrågasätta den bedömning som nämnden gjort avseende [redacted] ansökan. [redacted] har genom sin assistansanordnare yrkat ersättning motsvarande det statliga schablonbeloppet utan att redovisa underlag som styrker att kostnaderna under den aktuella perioden uppgick till det beloppet.

[redacted] anser att överklagandet ska avslås och yrkar att kammarrätten inhämtar ett yttrande från Datainspektionen.

Till stöd för sin talan anför han i huvudsak följande. Redovisning ska självklart ges in. Det är dock hans kostnader som ska redovisas och ingen annans. I förevarande mål har socialnämnden tagit del av ett erforderligt underlag som styrker de kostnader som han har haft för den assistans som utförts, dvs. fakturor som styrker att hans kostnader uppgår till det yrkade beloppet. Socialnämnden har även tagit del av bestyrkta tidrapporter som utvisar vilken assistent som arbetat vilka dagar och tider. Att assistansen utförs i redovisad omfattning är ostridigt. Han har styrkt sina kostnader genom att visa vad han häftar i skuld till aktuell assistansanordnare för den assistans som har utförts. Underlaget möjliggör även en bedömning av kostnadens skälighet. Kammarrätten måste ta ställning till hur han ska kunna få tillgång till uppgifter om lön m.m. Personuppgiftslagen hindrar hans assistansanordnare från att lämna ut sådana uppgifter.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten finner inte skäl att inhämta yttrande från Datainspektionen. [redacted] yrkande i denna del ska därför avslås.

Tillämpliga bestämmelser och förarbetsuttalanden framgår av förvaltningsrättens dom.

Högsta förvaltningsdomstolen har i det av nämnden åberopade rättsfallet bl.a. uttalat följande. Den statliga assistansersättningen var ursprungligen avsedd att täcka de verkliga kostnader som den enskilde har för sin assistans, dvs. lönekostnader samt kostnader för administration m.m. Ersättningen schabloniserades emellertid 1997. Någon motsvarande reglering infördes inte beträffande kommunernas kostnadsansvar för assistans enligt LSS. Kommunens skyldighet att utge ersättning för personlig assistans avser således de verkliga kostnaderna för assistansen i den mån de kan bedömas som skäliga. För att kunna ta ställning till ett ersättningsanspråk måste kommunen kunna kräva att den enskilde ger in underlag som möjliggör en bedömning av kostnadernas storlek och skälighet. Detta gäller även om anspråket inte överstiger det schablonbelopp som fastställts för den statliga assistansersättningen och utan att det framkommit något som ger anledning att ifrågasätta kostnaderna i och för sig. Att kommunens ersättningsskyldighet omfattar samma slags kostnader som den statliga assistansersättningen ska täcka och att schablonbeloppet därmed kan tjäna till viss ledning vid bedömningen av kostnadernas skälighet föranleder ingen annan bedömning.

[redacted] har begärt och delvis erhållit ersättning för sina kostnader för den personliga assistansen, dvs. vad han ska betala till assistansanordnaren. Däremot har han inte redovisat några underlag från anordnaren som gör det möjligt för nämnden att bedöma skäligheten i kostnaderna. Mot denna bakgrund och med beaktande av vad Högsta

förvaltningsdomstolen uttalat i sitt avgörande, bedömer kammarrätten att [redacted] inte har rätt till högre ersättning än vad han beviljats av nämnden. Överklagandet ska därför bifallas

---

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Mats Törnered kammarrättslagman ordförande	Carina Ferm Brodén kammarrättsråd referent	Carin Sandberg tf. kammarrättsassessor
		Emil Öhlén föredragande jurist

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I LULEÅ

Enhet 1

DOM
2016-12-22
Meddelad i Luleå

Mål nr
992-16

KLAGANDE
[redacted]

Vårdnadshavare: [redacted]

Ombud: Ann-Cathrine Sandberg
Din Förlängda Arm AB
Skutgatan 2
973 41 Luleå

MOTPART
Socialnämnden i Bodens kommun
961 86 Boden

ÖVERKLAGAT BESLUT
Socialnämnden i Bodens kommuns beslut den 12 april 2016

SAKEN
Ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet och bestämmer att [redacted] har rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans med 280 kr per timme under perioden oktober – december 2014, med 284 kr per timme under år 2015 och med 288 kr under perioden januari – februari 2016.

Postadress Box 849 971 26 Luleå
Besöksadress Skeppsbrogatan 43
Telefon 0920-29 54 90
Telefax 0920-22 04 59
E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt
Expeditionstid måndag–fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Socialnämnden avslog [redacted] ansökan om ersättning för kostnader för personlig assistans under perioden oktober 2014 – februari 2016. Beslutet motiverades i huvudsak enligt följande. Ekonomisk ersättning ges för faktiska kostnader för personlig assistans under förutsättning att kostnaderna bedöms som skäliga. De assistanskostnader som ersätts är löne- och lönebikostnader. Lönenivån måste bedömas som skälig. Omkostnader och administration ersätts med ett skäligt belopp. Assistansanordnaren har begärt ersättning motsvarande den statliga assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken. Underlag saknas för att bedöma de faktiska kostnaderna och skäligheten i dessa.

Därefter ändrade socialnämnden delvis sitt beslut och beviljade [redacted] ekonomisk ersättning med 243,32 kr per timme under perioden oktober 2014 – februari 2016. Socialnämnden anförde bl.a. att assistansanordnaren under perioden september 2011 – augusti 2014 fakturerat [redacted] för faktiska kostnader och att han beviljas ersättning motsvarande snittkostnaden under perioden januari – augusti 2014.

PARTERNAS INSTÄLLNING

[redacted] yrkar att hans ansökan ska beviljas i sin helhet och anför i huvudsak följande. Hans avgift för att anlita assistansanordnaren finns reglerad i avtal och innefattar lön- och lönebikostnader, utbildning, arbetsmiljö, omkostnader, administration m.m. Kostnaden motsvarar det schablonbelopp för assistansersättning som fastställs av regeringen varje år. Det är rimligt att han, åtminstone inom ramen för schablonbeloppet, relativt fritt får fördela kostnaderna för den personliga assistansen på det sätt som bedöms bäst utan att riskera att bli utan ekonomiskt stöd för de verkliga kostnaderna för insatsen. Ett annat synsätt skulle – i strid med syftet med

reglerna – kunna begränsa valfriheten. Han har skickat in tillräckliga underlag, i form av fakturor utställda på honom själv, för att kostnadernas skälighet ska kunna bedömas. Han har även bifogat underlag och tidrapporter som styrker att det antal timmar som fakturerats faktiskt är utförda. På fakturan står den verkliga och faktiska kostnaden. Av Kammarrätten i Sundsvalls dom den 30 september 2014 i mål nr 450-13 framgår att utgångspunkten bör vara schablonbeloppet vid bedömningen av om de verkliga kostnaderna är skäliga.

Socialnämnden anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Kommunen ersätter faktiska kostnader och beviljar inte schabloniserad timersättning till utförare av personlig assistans. Sedan oktober 2014 bestrider socialnämnden de fakturor som getts in av [redacted] assistansanordnare. Skälet är att anordnaren från och med denna tidpunkt begärt schabloniserad timersättning och upphört att redovisa den faktiska timkostnaden. Den begärda ersättningen under perioden september 2011 – augusti 2014 var väsentligt lägre än gällande schablonbelopp och fakturerades tillsammans med en redovisning av de faktiska kostnaderna för assistansen. Mot denna bakgrund framstår det som om utföraren sedan oktober 2014 försöker uppbära en ersättning från kommunen som är högre än den faktiska kostnaden för assistansen. I Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål nr 450-13 ansåg kammarrätten att det fanns fog för att anse att den faktiska kostnaden sammanföll med då gällande schablonbelopp, bl.a. eftersom underlag för fakturorna hade getts in. Domen måste vidare tolkas så att kammarrätten anser att det är den faktiska kostnaden som ska belasta kommunen och att schablonbeloppet endast är vägledande i fråga om skäligheten. Det vore oskäligt att låta en privat utförare av personlig assistans påföra kommunen kostnader som inte styrks.

RÄTTSLIG REGLERING M.M.

Insatserna för särskilt stöd och service är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (9 § 2 LSS).

Den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent ska lämna uppgifter till kommunen som visar den arbetstid som assistenten har arbetat hos en insatsberättigad. Uppgifterna ska lämnas månadsvis i efterhand (11 a § 2 LSS).

Med skäliga kostnader avses samma slags kostnader som i lagen om assistansersättning, dvs. normala lönekostnader och vissa administrativa kostnader. Det belopp som regeringen varje år bestämmer såsom den högsta ersättningen per assistanstimme med stöd av den lagen bör vara vägledande även i frågan om det ekonomiska stödet från kommunen (prop. 1992/93:159 s. 175).

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Det har inte ifrågasatts att assistans har utförts i en sådan omfattning som följer av ingivna fakturor. Frågor i målet är om begärd ersättning stämmer överens med den faktiska kostnaden samt huruvida den faktiska kostnaden är skälig.

Av utredningen i målet framgår att [redacted] är beviljad personlig assistans enligt LSS och har valt att själv anlita en assistansanordnare. Det framgår vidare att hans kostnad för assistansen före oktober 2014 var beroende av den arbetande assistentens timlön. Vid sidan av lönekostnader fakturerade assistansanordnaren honom då även för administration genom

ett påslag om åtta procent. Från och med oktober 2014 förefaller assistansanordnaren ha ändrat prissättningsmodell och i stället fakturerat [redacted] med en fast timkostnad motsvarande den schablonkostnad som gäller för assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken. Det anges i fakturorna att den ändrade prissättningen beror på det ovan nämnda kammarrättsavgörandet. Under perioden oktober – december 2014 debiterade assistansanordnaren 280 kr per timme, under år 2015 debiterades 284 kr och under perioden januari – februari 2016 debiterades 288 kr.

I det ovan nämnda kammarrättsavgörandet ansågs den faktiska kostnaden motsvara den kostnad som assistansanordnaren hade fakturerat den assistansberättigade. Underlag för fakturorna fanns. Kammarrätten uttalade vidare att även om de administrativa kostnaderna framstod som relativt höga, måste det finnas ett förhållandevis vitt utrymme för att – åtminstone inom ramen för schablonbeloppet – relativt fritt fördela kostnaderna för den personliga assistansen på sätt som bedöms bäst utan att den enskilde riskerar att bli utan ekonomiskt stöd för de verkliga kostnaderna för insatsen. Ett annat synsätt skulle – i strid med syftet med reglerna – kunna begränsa valfriheten. Kammarrätten fann att kostnaderna, vilka sammanföll med schablonbeloppet, fick anses skäliga.

Kammarrätten i Göteborg ansåg i dom den 2 juni 2015 i mål nr 2405—2408-15 att de faktiska kostnaderna var det belopp som assistansanordnaren fakturerat brukaren och att någon ytterligare utredning för att bedöma kostnadernas storlek inte var nödvändig (se även Kammarrätten i Göteborgs domar den 21 januari 2016 i mål nr 139—142-16 och den 10 mars 2016 i mål nr 5939—5942-15).

Den omständigheten att assistansanordnaren i förevarande mål har höjt sitt pris skulle i och för sig kunna tala för att det verkliga priset i själva verket är lägre än vad som fakturerats. Förvaltningsrätten anser emellertid inte att det

framkommit tillräckliga skäl för någon annan slutsats än att de i målet aktuella fakturorna svarar mot verkliga förhållanden. Därmed ska den faktiska kostnaden anses motsvara det fakturerade beloppet. Ytterligare utredning för att bedöma de faktiska kostnadernas storlek behövs inte.

När den faktiska kostnaden inte överstiger schablonbeloppet för assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken måste utgångspunkten vara att de faktiska kostnaderna är skäliga. Huruvida underlag för assistansanordnarens kostnader lämnats in saknar betydelse. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att [redacted] ska ha rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans enligt ingivna fakturor för perioden oktober 2014 – februari 2016.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (se bilaga 1).

Fredrik Sellberg

I avgörandet har även nämndemännen Birgitta Ahlqvist, Martin Forss och William Torikka deltagit.

Lisa Höglund har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1C • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.